

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Lovendegem Sportstraat 24 (Lievegem, Oost-Vlaanderen)

Projectcode: 2022I301
december 2022

NOTA
VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM
(PROEFSLEUVEN)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Voorafgaand:

Bekrachtigde archeologienota met uitgesteld traject (ID22834)

- Verslag van resultaten bureauonderzoek (2022D66)
- Programma van maatregelen (2022D66)
- Verslag van resultaten landschappelijk bodemonderzoek (2022G146)
- Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek (2022I301)

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Marie Lefere, Iris Vanhecke, Emiel Vandewalle

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2022

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

---

1. Programma van maatregelen.....	6
1.1 Administratieve gegevens	6
1.2 Aanleiding van het vooronderzoek.....	7
1.3 Resultaten vooronderzoek met ingreep in de bodem.....	7
1.4 Gemotiveerd advies.....	7
1.5 Programma van maatregelen.....	7
1.5.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	7
1.5.2 Onderzoeksstrategie en –methode	9
1.5.3 Conservatiestrategie.....	10
1.5.4 Natuurwetenschappelijk onderzoek.....	10
1.5.5 Duur en kostenraming.....	10
1.5.6 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	10
1.6 Conclusie	11
2. Bibliografie.....	12

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied met kadasternummers weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).	6
Figuur 2: Sleuvenplan met aanduiding van de advieszone	9

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens 6

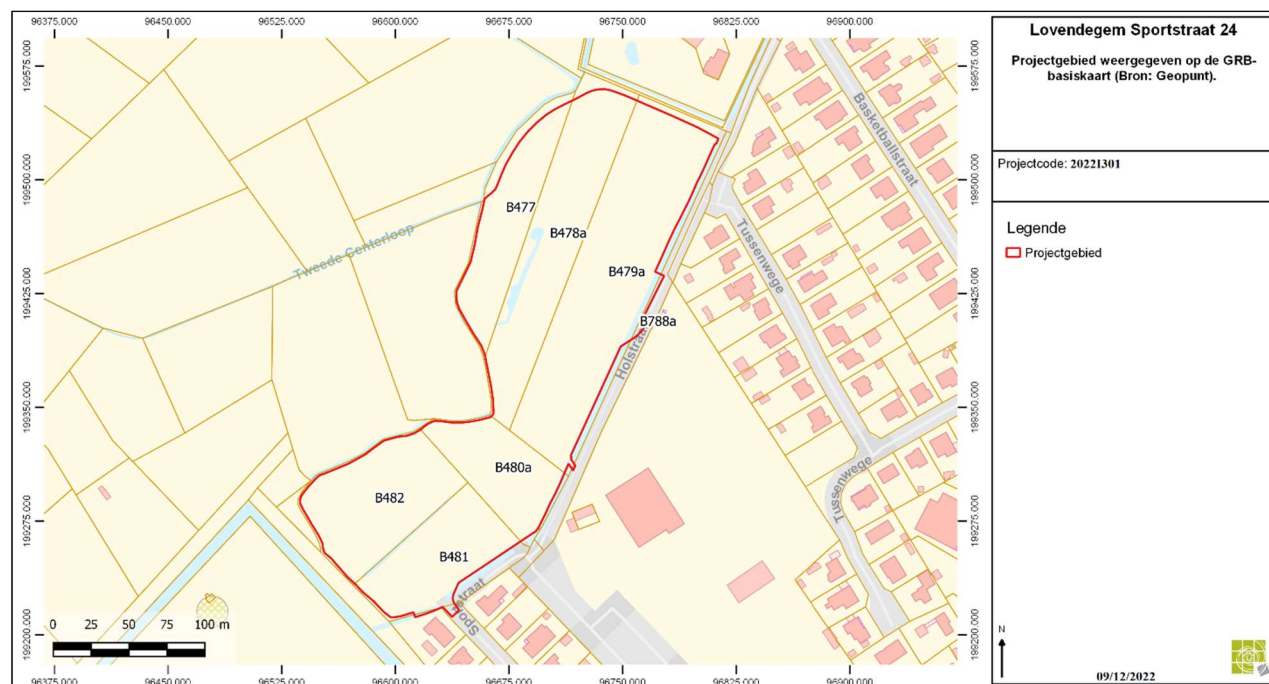
Tabel 2: X en Y coördinaten adviesgebied..... **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.**

1. Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

a) Projectcode	2022I301	
b) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert nv OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De locatie van het vooronderzoek:	Provincie	Oost-Vlaanderen
	Gemeente	Lievegem
	Deelgemeente	Lovendegem
	Postcode	9920
	Adres	Sportstraat 24 9920 Lovendegem
	Toponiem	Lovendegem Sportstraat 24
d) Het kadasterplan met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelnummer of -nummers	Bounding box (Lambertcoördinaten)	Xmin = 96398 Ymin = 199201 Xmax = 96941 Ymax = 199573
	Lievegem, Afdeling 2 Lovendegem, Sectie B, nrs. 477, 478a, 479b, 480a, 481, 482, 788a Figuur 1	

Tabel 1: Administratieve gegevens

Figuur 1: Projectgebied met kadastrumnummers weergegeven op de GRB-basiskaart (bron: Geopunt).

1.2 Aanleiding van het vooronderzoek

Aanleiding van het proefsleuvenonderzoek vormt de uitbreiding van een bestaande sportsite gelegen aan de Sportstraat te Lovendegem. Het betreft een terrein met een oppervlakte van ca. 3,9 ha. Het voorgaande bureauonderzoek en daaropvolgende landschappelijke bodemonderzoek boden onvoldoende informatie om de archeologische waarde van het terrein te bepalen. Er werd daarom een proefsleuvenonderzoek geadviseerd. Dit werd gefaseerd uitgevoerd op 4 en 5 oktober 2022 en tussen 6 en 8 december 2022. Uitwerking en rapportage zijn van start gegaan op 6 oktober 2022.

1.3 Resultaten vooronderzoek met ingreep in de bodem

Het terrein werd geëvalueerd door middel van 15 proefsleuven met een NW-ZO oriëntatie. Bijkomend werden 2 kijkvensters en 6 tussensleuven aangelegd. Op die manier werd 12,6 % van het terrein archeologisch onderzocht. Tijdens de aanleg van de sleuven werden 8 bodemkundige profielen geplaatst. Hieruit blijkt dat de bodemopbouw te Lovendegem Sportstraat kan omschreven worden als een **AC**-profiel.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden kuilen, grachten en greppels aangetroffen, alsook enkele natuurlijk en recente verstoringen. Er kunnen op heden geen duidelijke gebouwplattegronden herkend worden, maar er zijn wel verschillende concentraties aan (paal)kuilen op te merken. Verder zijn ook enkele vermoedelijke afbakeningsgreppels te herkennen, alsook perceleringsgreppels. In enkele van de kuilen en greppels/grachten werd aardewerk aangetroffen. Dit aardewerk kan zowel gedateerd worden in de Romeinse periode als vanaf de volle middeleeuwen. Opmerkelijk is dat de sporen met een Romeinse datering zich eerder voordoen in de noordelijke terreinhelft en de sporen met een volmiddeleeuwse datering zich eerder in de zuidelijke terreinhelft bevinden.

1.4 Gemotiveerd advies

Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kan een advies geformuleerd worden betreffende het al dan niet opnemen van bijkomende maatregelen in het kader van verder archeologisch onderzoek op het projectgebied gelegen aan de Sporstraat te Lovendegem.

Naar aanleiding van een integrale verstoring van het onderzoeksgebied dienen de aangetroffen sporen nog verder te worden onderzocht, teneinde een meerwaarde te kunnen bieden voor de lokale en regionale archeologie en geschiedenis. Er wordt bijgevolg een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving geadviseerd van in totaal 3,9 ha, dit over het volledige projectgebied.

1.5 Programma van maatregelen

Het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek te Lovendegem Sportstraat toont het archeologische potentieel van het projectgebied duidelijk aan en bijgevolg dringt een vervolgonopgraving zich op.

1.5.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De onderzoeksvragen die bij een vervolgonopgraving minstens dienen beantwoord te worden zijn:

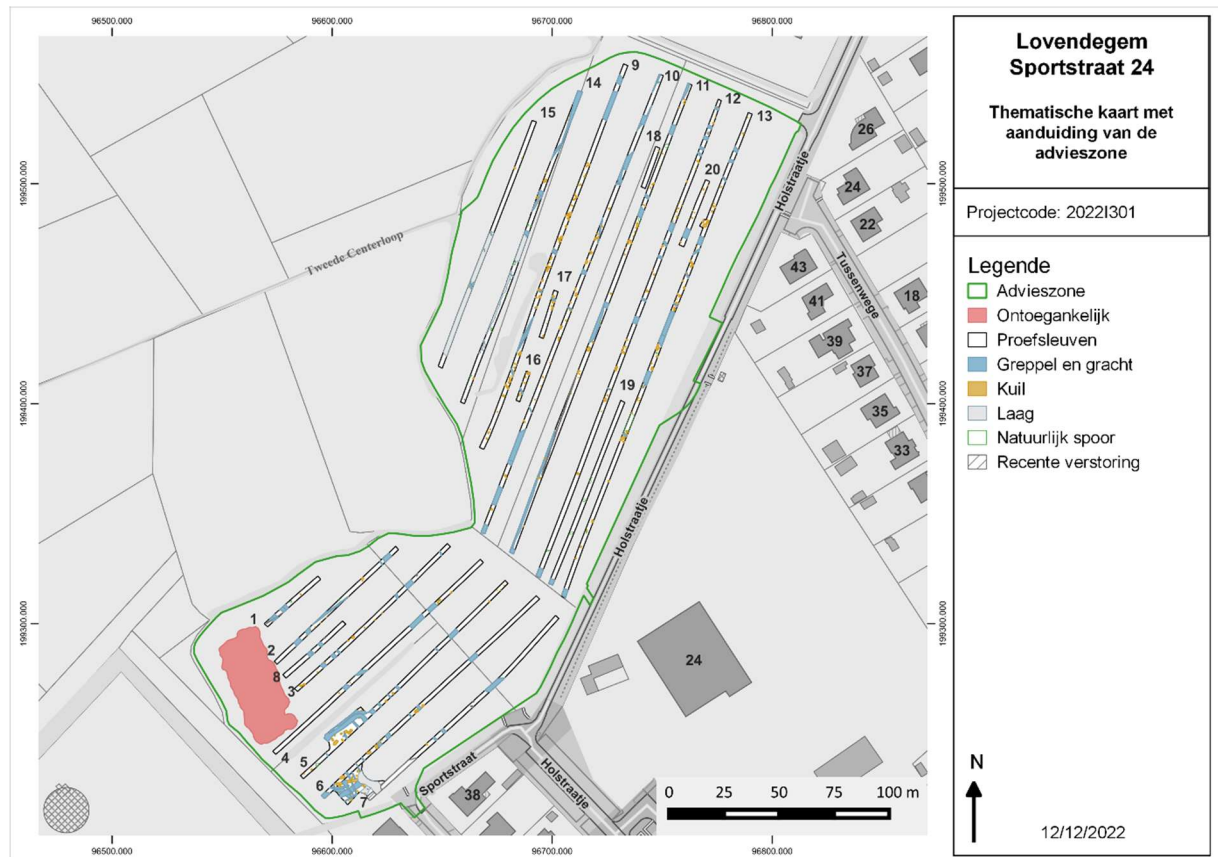
- a) Landschappelijk en bodemkundig
  - Wat is de landschapstypologische context van het projectgebied? Heeft deze invloed gehad op de locatiekeuze?
  - Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw?
  - Hoe was het omliggende landschap opgebouwd en welke fauna en flora kwamen er in voor? Was het landschap vooral gecultiveerd of niet?
- b) Sporenbestand
  - Wat is de aard, datering en ruimtelijke samenhang van de verschillende elementen in de vindplaats?
  - Is er sociale differentiatie merkbaar?
  - Zijn er verschillende fasen vast te stellen?
- c) Landinrichting
  - Op welke manier is het cultuurlandschap ingericht?
  - Zijn er afbakeningsgreppels te herkennen? Zijn er op die manier woonerven, of landbouwarealen te herkennen?
  - Is er een directe relatie met het landschap (oriëntatie van de greppels op natuurlijke of structurerende elementen)?
  - Zijn er typologische verschillen merkbaar in de greppels? Zo ja, waaraan zijn deze verschillen gerelateerd (afbakeningen versus afwatering, woonareaal versus landbouwareaal, ...)?
- d) Materiële cultuur
  - Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten en wat is de vondstdichtheid?
  - Wat is de conserveringsgraad van de verschillende materiaalcategorieën? Zijn er verschillen op te merken binnen de vindplaats?
  - Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn aanwijsbaar?
  - Is er sprake van culturele invloeden vanuit andere gebieden? Zo ja, van waar en welke invloeden?
  - Zijn er indicaties voor handelscontacten met andere regio's?
  - Zijn er aanwijzingen voor sociale status?
  - Wat kan er op basis van het anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling van de site, de materiële cultuur en de socio-economische positie? Zijn er aanwijzingen voor chronologische verschuivingen?
  - Wat kan er op basis van het organisch vondstmateriaal gezegd worden over de functionele indeling, het voedselpatroon en de bestaanseconomie binnen de site? Welke cultuurgewassen werden in verschillende bewonings- en gebruiksfasen verbouwd? Zijn er aanwijzingen voor chronologische verschuivingen?
- e) Algemeen
  - Hoe past de vindplaats in het regionale landschap uit de vertegenwoordigde periodes? Zijn deze vergelijkbaar met soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of omstandigheden?

- Sluiten de sporen aan bij resultaten van onderzoek in de omgeving en de data van de CAI? Zijn de sporen van dezelfde aard, is het gerecupereerde aardewerk gelijkaardig aan dat van de andere sites?
- Wat betekenen de resultaten voor een aanvulling van kennisleemtes binnen de lokale en regionale geschiedenis?
- Is er een verband tussen de westelijke gelegen omwalde site en de aangetroffen sporen?

1.5.2 Onderzoeksstrategie en –methode

Te Lovendegem Sporstraat werd een positief proefsleuvenonderzoek uitgevoerd wat impliceert dat een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving zich opdringt. Het gaat om een advieszone die de totale oppervlakte bedraagt van het projectgebied: 3,9 ha.

Figuur 2: Sleuvenplan met aanduiding van de advieszone

Bounding box advieszone:

Xmin = 96398 Ymin = 199201

Xmax = 96941 Ymax = 199573

1.5.3 Conservatiestrategie

Indien er fragiele vondsten worden aangetroffen moeten deze behandeld en bewaard worden zoals gesteld in de Code van Goede Praktijk.

1.5.4 Natuurwetenschappelijk onderzoek

- Conservatie
  - 10 VH aardewerk
  - 5 VH glas
- Waarderingen (naar schatting: nader te bepalen tijdens het onderzoek door de veldwerkleider)
  - 20 VH waardering houtskoolstalen
  - 20 VH pollenstalen
  - 10 VH waardering macroresten (analyse natte contexten)
- Analyses en dateringen (naar schatting: nader te bepalen tijdens het onderzoek door de veldwerkleider)
  - 10 VH C14 datering
  - 5 VH analyse macroresten
  - 10 VH pollenanalyse

Bijkomende noodzakelijke voorzieningen:

- Bemaling wanneer waterhoudende structuren worden aangetroffen.
- Conservatie

1.5.5 Duur en kostenraming

Veldwerk: 80 werkdagen met team van 5

Verwerking en rapportage: 200 mandagen

Natuurwetenschappelijk Onderzoek (NWO): 15% van totale kostprijs

1.5.6 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldteam bestaat minimaal uit:

- één veldwerkleider onder begeleiding van een erkend archeoloog. Deze veldwerkleider heeft aantoonbare ervaring op opgravingen op zandbodems en sites met rurale nederzettingssporen.

- één assistent-archeoloog, hij/zij heeft aantoonbare ervaring op opgravingen op zandbodems en sites met rurale nederzettingssporen.
- aangevuld met medewerkers die houder zijn van een diploma zoals omschreven in de Code van Goede Praktijk.
- één aardwetenschapper die minstens 1/3 van de duur van het veldwerk op het terrein aanwezig is. Hij/zij heeft een grondige kennis van en relevante ervaring met zandbodems. De aardkundige ondersteunt de archeologen bij de aanleg van het opgravingsvlak en de interpretatie van de bodemprofielen.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet onder toezicht van de erkend archeoloog.

1.6 Conclusie

In het kader van de geplande werkzaamheden die het aanwezige bodemarchief te Lovendegem Sportstraat bedreigen wordt een vervolgoopgraving geadviseerd. Deze vlakdekkende opgraving heeft betrekking op de volledige oppervlakte van het projectgebied (3,9 ha). Op basis van het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek is duidelijk dat er Romeinse en volmiddeleeuwse (paal)kuilen, grachten en greppels aanwezig zijn. Om deze archeologische resten in hun volledige context te begrijpen is een vlakdekkende opgraving noodzakelijk.

2. Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Lefere M. *et al.*, 2022, *Verslag van resultaten proefsleuvenonderzoek Lovendegem Sportstraat*, onuitgegeven rapport, Ruben Willaert bvba, Brugge.